

ข้อมูลพื้นฐานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ประวัติความเป็นมา

ความเป็นมาของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน สืบเนื่องจากเครือข่ายองค์กรชาวบ้านที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดน่าน (เครือข่ายทรัพยากรป่าไม้ชุมชนและเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน) ได้เล็งเห็นสถานการณ์ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงในจังหวัดน่าน จึงร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวงและบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูงเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดินที่เสื่อมโทรมจากการทำการเกษตรพื้นที่สูง โดยบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยได้ขออนุมัติ

คณะทำงานปลูกหญ้าแฝก มูลนิธิโครงการหลวงเพื่อส่งเสริมกิจกรรมดังกล่าวในการประชุม คณะทำงานปลูกหญ้าแฝก มูลนิธิโครงการหลวงเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ และที่ประชุมได้มีมติให้ส่งเสริมการปลูกพืชเพื่อเป็นรายได้แก่ครอบครัว ควบคู่ไปกับการปลูกหญ้าแฝกด้วย เพื่อเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืนโดยมูลนิธิโครงการหลวง (หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี) มอบให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เข้าร่วมกับเครือข่ายจังหวัดน่านเพื่อดำเนินการดังกล่าว

ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๙ พระครูสุจิต นันทกิจ ประธานศูนย์การเรียนรู้วัดโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ได้ขอขยายเครือข่ายการพัฒนาภายใต้มูลนิธิโครงการหลวงในพื้นที่หมู่บ้านชาวเขาเผ่าเมี่ยน (เย้า) ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ในวันที่ ๒๒ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๙ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี ประธานมูลนิธิโครงการหลวงเดินทางไปจังหวัดน่าน ทรงร่วมประชุมและรับฟังรายงานจากส่วนราชการต่างๆของจังหวัดน่าน ได้เข้าร่วมเวทีชุมชนเพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกับชุมชนทั้ง ๓ ชุมชน คือ กลุ่มชุมชนตำบลสะเนียน กลุ่มชุมชนวัดโป่งคำ และกลุ่มชุมชนวัดสันเจริญ จังหวัดน่าน

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๙ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี ประธานมูลนิธิโครงการหลวงพร้อมคณะได้รับทราบข้อมูลและสถานการณ์การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก) ในพื้นที่ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ซึ่งโครงการดังกล่าวเกิดจากการประสานงานความร่วมมือของคณะกรรมการเครือข่ายรางวัลลูกโลกสีเขียวบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวง ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดน่านได้รับการเสนอชื่อให้ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่ พระครูสุจิต นันทกิจ (วัดโป่งคำ อำเภอสันติสุข) และอาจารย์สมบัติ แก้วทิพย์ (บ้านสันเจริญ อำเภอท่าวังผา)

ทั้งนี้จังหวัดน่านได้มีการถวายต้อนรับและนำเสนอข้อมูลที่ห้องประชุม ๑ โรงพยาบาลจังหวัดน่าน โดยมีผู้บริหารบุคคลสำคัญจังหวัดน่านร่วมถวายการต้อนรับ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน พระครูพิทักษ์นันทคุณ พระครูสุจิต นันทกิจ

นายแพทย์บุญยงค์ วงศ์รักมิตร นายแพทย์คณิต ตันตีสิริวิทย์ สือมวลชน และหัวหน้าส่วนราชการทั้งระดับจังหวัดน่านและอำเภอเมืองน่านที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไป

ขนาดที่ตั้ง

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม ๔ หมู่บ้านได้แก่หมู่ที่ ๑๐ บ้านละแบ๋ยา บ้านห้วยเฮือ หมู่ที่ ๑๑ ตำแหน่งที่หมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างที่ ๕๑๔๖IV จุดพิกัดที่ ๗๑๐๙๓๓ ห่างเขาไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของหมู่บ้านห้วยระพี ประมาณ ๓ กิโลเมตร พื้นที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ เมตร หมู่ที่ ๑๕ บ้านห้วยระพีตำแหน่งที่หมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างที่ ๕๑๔๖IV จุดพิกัดที่ ๗๑๘๙๑๒ ห่างออกไปจากบ้านละแบ๋ยาเข้าไปทางทิศเหนือ ประมาณ ๖ กิโลเมตร พื้นที่ตั้งชุมชนอยู่ตามหุบเขา หมู่ที่ ๑๖ บ้านสมุนไพรใหม่ ที่พิกัด UTM.X=๖๗๕๕๗๒,Y๒๐๙๑๓๘๓ ระหว่างแผนที่ ๕๑๔๖ IV ความสูงจากระดับน้ำทะเล ๓๐๐ เมตร อยู่ห่างจากที่ทำการอำเภอเมืองน่านมาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร และห่างจากเทศบาลเมืองน่าน ประมาณ ๒๓ กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ประกอบด้วยภูเขาเตี้ยๆ ป่าไม้มีลำห้วยสมุนไพรไหลผ่าน พื้นที่ทำการเกษตรเป็นเขารอบๆ หมู่บ้าน

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่เป็นที่ราบตามไหล่เขา บ้านห้วยละแบ๋ยา และบ้านห้วยเฮือ ตั้งอยู่บนที่ราบตามไหล่เขาและถูกล้อมรอบด้วยภูเขาสูง ในระดับความสูง ๓๒๐ - ๔๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลขึ้นไป

ลักษณะดิน

ลักษณะดินมี ๒ ลักษณะ คือดินร่วมซุยจะอยู่ในระดับพื้นที่สูงหรือตามไหล่เขา และดินร่วนปนทรายจะอยู่บริเวณติดกับลำห้วยหรือที่ราบใกล้กับลำห้วย

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศในหนึ่งรอบปีมีอยู่ ๓ ฤดู คือ หน้าฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – กันยายน หน้าหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์ และหน้าร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – เมษายน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ย ๒๓ - ๒๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ๓๘ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ๑๐ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี ๙๙.๕๒ มิลลิเมตร (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอมืองน่าน ปี พ.ศ. ๒๕๔๙)

แหล่งน้ำที่สำคัญของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงพะเยียน

แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติของหมู่บ้านละบ้ายา หมู่ที่ ๑๐ และบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ ปัจจุบันอาศัยน้ำเพื่อการเกษตรจากลำน้ำสมุน ส่วนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคอาศัยจากห้วยม่วง ห้วยละบ้ายา ห้วยแฮด ห้วยปู่ห้วยโรงเรียน ห้วยบอน ห้วยก้อง และห้วยหนาม

บ้านห้วย

ระพี หมู่ที่ ๑๕ ปัจจุบันอาศัยน้ำเพื่อการเกษตรจากลำน้ำสมุน ส่วนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคอาศัยจากห้วยอิงพาน

บ้านห้วยเหือ หมู่ที่ ๑๑ ปัจจุบันอาศัยน้ำเพื่อการเกษตรจากลำน้ำสมุนและลำน้ำห้วยเหือ ส่วนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอาศัยจากลำน้ำห้วยข่อย

ป่าไม้

พื้นที่ป่าจะอยู่ตามภูเขาสูง อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ป่าที่ชุมชนอนุรักษ์ไว้ ลักษณะของป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง มีความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลาง อยู่ในเขตป่าสงวนน้ำยาวน้ำสวด ในเขตป่าอนุรักษ์ โซน C อยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๒ แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัย ร้อยละ ๑๐ พื้นที่เกษตร ร้อยละ ๔๐ และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ร้อยละ ๕๐ และบางพื้นที่จะมีพื้นที่การเกษตรผสมผสานกับพื้นที่ป่า

การคมนาคม

หมู่บ้านละแบ๋ยา หมู่ที่ ๑๐ ถนนจากหมู่บ้านละแบ๋ยา เข้าไปสู่ตัวจังหวัดน่าน เป็นถนนลาดยาง รพช. หมายเลข นน. ๓๐๓๓ สายสะเนียน – ละแบ๋ยา ซึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองน่านมาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๒๐ เมตร และห่างจากเขตเทศบาลเมืองน่านประมาณ ๒๓ กิโลเมตร ถนนที่ใช้เชื่อมโยงภายในหมู่บ้านส่วนมากเป็นถนนคอนกรีต ส่วนถนนที่ใช้สำหรับเดินทางเข้าไปยังพื้นที่การเกษตรเป็นถนนดินลูกรังมีขนาดของถนนไม่เท่ากัน มีทั้งถนนที่กว้าง และถนนที่มีขนาดแคบ ขึ้นอยู่กับแต่ละสภาพของพื้นที่ การสัญจรไปมา ส่วนใหญ่จะใช้รถจักรยานยนต์ในการเดินทางมีบางครั้งถ้าหากเดินทางเข้าสู่ในตัวเมืองก็จะใช้รถยนต์ในการเดินทาง ระยะเวลาในการเดินทางจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ถึงโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน ใช้เวลาในการเดินทาง ๕ ชั่วโมง ๑๑ นาที (ระยะทาง ๒๙๕ กิโลเมตร)

หมู่บ้านห้วยเหือ หมู่ที่ ๑๑ จากตัวเทศบาลเมืองน่าน ไปถึงบ้านห้วยเหือ ใช้ระยะทางรวมกัน ๓๔ กิโลเมตร ทั้งนี้ได้ใช้ถนนสายสะเนียน – ละแบ๋ยา มีระยะสิ้นสุดที่บ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ ตำบลสะเนียน เป็นระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร และต่อเข้าไปอีกเป็นถนนดินลูกรังมีระยะทางอีกประมาณ ๙ กิโลเมตร ถึงบ้านห้วยเหือ ซึ่งเป็นเขตระยะสิ้นสุดของเส้นทางสายนั้น

หมู่บ้านห้วยระพี หมู่ ๑๕ จากตัวเขตเทศบาลเมืองน่าน เข้าไปถึงบ้านห้วยระพี ซึ่งใช้ถนน รพช. หมายเลข

นน ๓๐๓๐ สายสะเนียน – ละแบ๋ยา ใช้ระยะทาง ๒๙ กิโลเมตร ทั้งนี้เป็นถนนลาดยาง ๒๓ กิโลเมตร มีระยะทางสิ้นสุดที่บ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ ส่วนทางที่ต่อเข้าไปในหมู่บ้านเป็นถนนดินลูกรังรวมระยะทาง ๖ กิโลเมตร ถึงบ้านห้วยระพี หมู่ ๑๕ ส่วนถนนที่ใช้สัญจรภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเชื่อมโยงกันภายในหมู่บ้าน และถนนที่ใช้เดินทางเข้าไปยังพื้นที่

การเกษตรเป็นถนนดิน มีขนาดความกว้าง และแคบขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และการพัฒนาของชาวบ้าน การเดินทางสัญจรไปมาส่วนใหญ่จะใช้รถมอเตอร์ไซค์ในการเดินทาง

หมู่บ้านสมุนใหม่ หมู่ ๑๖ จากตัวเขตเทศบาลเมืองน่าน เข้าไปถึงบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ใช้ถนน รพช. หมายเลข นน ๓๐๓๐ สายสะเนียน – ห้วยละแบ๋ยา โดยใช้ระยะทาง ๒๓ กิโลเมตร ซึ่งเป็นจุดที่สิ้นสุดของถนนลาดยางสายดังกล่าว ส่วนของถนนที่ใช้สัญจรภายในหมู่บ้านจะเป็นถนนคอนกรีตที่เชื่อมโยงกันภายในหมู่บ้านและถนนที่ใช้ไปหาพื้นที่การเกษตรจะเป็นถนนดินลูกรังมีขนาดกว้างและแคบแตกต่างกันไป แล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่ คนในชุมชนส่วนมากในการสัญจรไปมาจะใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะในการเดินทาง

โครงสร้างพื้นฐาน

๑. บ้านห้วยละแบ๋ยา อาศัยน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจากประปาภูเขา จำนวน ๕ จุด

๒. บ้านห้วยเหือ อาศัยน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจากประปาภูเขาต่อท่อลงมาใช้ในหมู่บ้านโดยใช้จากแหล่งลำ ๒ แห่ง คือ ลำน้ำห้วยเหือและลำน้ำห้วยข่อย

๓. บ้านห้วยระพี มีแหล่งน้ำจากประปาภูเขา ๑ จุด โดยต่อน้ำมาจากลำห้วยมาใช้ภายในหมู่บ้านมีบ่อกักอยู่ ๒ – ๓ จุด เพื่อช่วยกรองส่วนของตะกอน และสิ่งสกปรกเพื่อให้ได้น้ำที่สะอาดขึ้น

๔. บ้านสมุนใหม่ อาศัยน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจากประปาซึ่งต่อท่อมาแหล่งน้ำ ๓ แห่ง คือ ลำห้วยม่วงห้วยละแบ๋ยา และห้วยหนาม

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ประชากร ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน มีจำนวน ๒,๕๒๐ ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๐,๒๒๘ คน ประชากรส่วนใหญ่จะเป็นชาวไทยภูเขาชนเผ่าเมี่ยน,พื้นเมือง,ม้ง,ถิ่น

บ้าน	หมู่ที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ประชากร
ห้วยละแบ๋ยา	๑๐	๑๔๒	๖๑๙
ห้วยเหือ	๑๑	๑๑๐	๕๔๗
ห้วยระพี	๑๕	๔๘	๒๔๒
สมุนใหม่	๑๖	๑๒๘	๘๔๗
สะเนียน	๑	๒๖๑	๖๘๔
เหนือวัด	๒	๑๗๗	๕๘๑
ห้วยลี	๓	๑๘๘	๘๖๗

บ้าน	หมู่ที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ประชากร
น้ำโค้ง	๔	๒๔๙	๘๖๗
สองแคว	๕	๓๗๓	๑,๘๑๗
วังดาว	๗	๒๖๔	๘๐๑
บ้านกาไส	๘	๒๑๘	๖๖๑
ห้วยปุก	๙	๑๕๕	๕๓๖
กลาพัฒนา	๑๓	๘๔	๔๔๔
ใหม่เจริญสุข	๑๔	๑๒๓	๗๑๕
รวม		๒,๕๒๐	๑๐,๒๒๘

๑.

ผู้นำชุมชน

นายประดิษฐ์ แซ่จ้าว
 นายดำเนิน วณิชธรรม
 นายสมนึก แซ่จ้าว
 นายมนัส แซ่ลี
 นายจันทกั้ว แซ่เต็น
 นายเก่าเพย แซ่โฝง
 นายอุทัย แซ่ผ่าน
 นายสมนึก แซ่จ้าว
 นายเกรียงไกร แซ่ผ่าน
 นายชานจั้ง แซ่เต็น
 นายตอนเสน แซ่เต็น
 นายอีโฝง แซ่ผ่าน
 นางโหนดเส็ง แซ่ผ่าน
 นายสมบูรณ์ แซ่ท้าว
 นายวิชาญ แซ่ผ่าน
 นายพรชัย นคจารีก
 นายโชคชัย แซ่เต็น
 นายชานตอง แซ่จ้าว
 นายจิรศักดิ์ แซ่จ้าว
 นายชมพู ฌโพธรไกรศรี

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยละแบ๋ยา
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยละแบ๋ยา
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน หมู่ที่ ๑๐
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน หมู่ที่ ๑๐
 ผู้นำด้านพิธีกรรม
 ผู้ใหญ่บ้าน บ้านห้วยเหือ
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านห้วยเหือ
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านห้วยเหือ
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน
 ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยระพี หมู่ที่ ๑๕
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน
 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๖
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน
 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน

การศึกษา

บ้านห้วยละเบาฯ มีโรงเรียนขยายโอกาส ๑ แห่ง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำหมู่บ้าน ๑ แห่ง ซึ่งใช้ร่วมกับบ้านสมุนใหม่

บ้านห้วยเหือมีโรงเรียนบ้านห้วยเหือ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ จำนวน ๑ แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานที่เตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่ โรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ๑ แห่ง

บ้านห้วยระพีมีโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ๑ แห่ง คือโรงเรียนบ้านห้วยระพี เป็นสาขาของโรงเรียนบ้านห้วยเหือ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖

บ้านสมุนใหม่มีศูนย์เด็กเล็ก ๑ แห่ง

การสาธารณสุข

ประชาชนตำบลสะเนียนใช้บริการสถานอนามัย ๑ แห่ง คลอบคลุม ๕ หมู่บ้าน (บ้านห้วยเหือ บ้านห้วยระพี บ้านห้วยละเบาฯ บ้านสมุนใหม่และบ้านห้วยปุก)

การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ การประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขาย ประชากรมีพื้นที่ทำกินเฉลี่ยประมาณ ๑๐-๓๐ ไร่ต่อครอบครัว สามารถจำแนกได้ดังนี้

๑. การเกษตร

ไม้ผล ได้แก่

ลิ้นจี่ มีพื้นที่ปลูก ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่

ลำไย มีพื้นที่ปลูก ประมาณ ๔๐๐ ไร่

เงาะ มีพื้นที่ปลูก ประมาณ ๕๐๐ ไร่

ส้ม มีพื้นที่ปลูก ประมาณ ๒๐ ไร่

ส้มโอ มีพื้นที่ปลูก ประมาณ ๒๐ ไร่

กล้วยน้ำว้า มีปลูกเป็นจำนวนมาก

พืชไร่ ได้แก่

ข้าวโพด มีพื้นที่ปลูก ประมาณ ๑๒,๐๐๐ ไร่

ข้าวไร่ มีพื้นที่ปลูก ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่

ยางพารา มีพื้นที่ปลูก ประมาณ ๗๐๐ ไร่

พืชผัก ได้แก่ พริก พริกทอง แตงไทย ผักกาด ผักกาดขาว ถั่วฝักยาว
พื้นเมือง

ปศุสัตว์ ได้แก่ หมู ไก่ และวัว

หาของป่า เช่น หน่อไม้ หน่อหวาย ต่าเห็ด กัง และสมุนไพร
นอกการเกษตร เช่น รับจ้างนอกพื้นที่ ค้าขาย

รายได้

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีของประชากร ๔ หมู่บ้าน มีดังนี้

บ้านละบ้ายา ๒๔,๙๕๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี	บ้านสมุนใหม่ ๒๖,๒๐๕ บาทต่อครัวเรือนต่อปี
บ้านห้วยระพี ๓๓,๖๒๘ บาทต่อครัวเรือนต่อปี	บ้านห้วยเหือ ๒๕,๒๕๐ บาทต่อครัวเรือนต่อปี

การถือครองที่ดิน

ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน เนื่องจากพื้นที่ของชุมชนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโซน C เนื้อที่ ๒๐,๙๒๗ ไร่ และโซน E เนื้อที่ ๒๓๗ ไร่ ป่าน้ำยาวน้ำสวด และอยู่ในเขตป่าอุทยานแห่งชาติอินทบุรีเนื้อที่ ๗๗๒ ไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน มีพื้นที่ ๒๑,๙๓๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เกษตร ๑๒,๙๖๑ ไร่ พื้นที่เกษตร ๘,๗๐๕ ไร่ และที่อยู่อาศัย ๒๗๐ ไร่ (ข้อมูลจากนักสำรวจที่ดินและวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปี ๒๕๕๑) บริเวณพื้นที่สูงบนภูเขาจะปลูกพืชไร่ เช่น ข้าว ข้าวโพด ยางพารา ไม้ผล ลิ้นจี่ เงาะ ส้มเขียวหวาน เป็นต้น และพื้นที่ลาดเชิงเขาตามไหล่เขาหรือใกล้ลำน้ำจะปลูกพืชผักและเลี้ยงสัตว์

แหล่งเงินทุน

เกษตรกรตำบลสะเนียนอาศัยแหล่งเงินทุนจากกองทุนเงินล้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สหกรณ์ กองทุนเงินแสน และเงินกู้สัจจะออมทรัพย์

การรวมกลุ่มของเกษตรกร

เกษตรกรตำบลสะเนียนยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มด้านอาชีพต่าง ๆ มีการรวมกลุ่มเฉพาะกลุ่มสวัสดิการทางสังคม ได้แก่ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

ผลผลิตทางการเกษตร

ลิ้นจี่, ลำไย, เงาะ, ส้ม, ส้มโอ, กล้วยน้ำว้า, ข้าวโพด, ข้าวไร่, ยางพารา, พริก, พริกทอง, แดงไทย

แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- ๑) ป่าชุมชนบ้านห้วยละเห้ยา หมู่ ๑๐ ร่วมกับบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖
- ๒) น้ำตกห้วยกลั่นพาน บ้านห้วยระพี หมู่ที่ ๑๕

ปัญหา อุปสรรค และศักยภาพของตำบลสะเนี่ยน

ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาตำบลสะเนี่ยน แบ่งเป็น ๓ ด้านดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ

ปัญหา เกษตรกรตำบลสะเนี่ยนมีปัญหาผลผลิตไม่ผลตกต่ำ ได้แก่อ้อย ไม่มีคุณภาพ ส่งผลให้จำหน่ายได้ในราคาถูก เนื่องจากการทำการเกษตรของเกษตรกรยังขาดความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพและไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของผู้บริโภค

ความต้องการ ชุมชนต้องการให้รัฐส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือกใหม่หรือปรับปรุงคุณภาพไม้ผลที่มีอยู่เดิมให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามความต้องการของตลาด ลดต้นทุนการผลิต หลักเลี้ยงการใช้สารเคมี การปลูกพืชผักสวนครัวที่ใช้ระบบเกษตรอินทรีย์ และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้ การส่งเสริมการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้สัก การบูร ยางพารา ฝรั่ง ฝรั่ง และ การพัฒนางานหัตถกรรมให้มีมาตรฐานและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด รวมถึงการอบรมให้ความรู้ในด้านการเกษตรมีการจัดศึกษาดูงานพื้นที่ตัวอย่าง รวมถึงการส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตรในด้านต่าง ๆ ให้กับชุมชน

ด้านสังคม

ปัญหา เกษตรกรตำบลสะเนี่ยนมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ เกิดการแข่งขันทางด้านวัตถุดิบ มีหนี้สินมากทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งเกิดจากการลงทุนด้านการเกษตรสูงและได้รับผลตอบแทนต่ำ รวมถึงมีภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตรส่งผลให้การศึกษาของประชากรในชุมชนโดยเฉลี่ยมีการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานบังคับ มีการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนขาดการสืบทอด รวมถึงประชากรบางส่วนออกไปรับจ้างและค้าขายอยู่ต่างจังหวัด

ความต้องการ ชุมชนแสดงความต้องการพัฒนากิจการของศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมชนเผ่าเย้า (เมี่ยน) และให้ความร่วมมือที่จะลดค่าใช้จ่ายโดยการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ รวมทั้งต้องการการจัดระบบสวัสดิการต่าง ๆ ภายในชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยพื้นฐาน

ปัญหา เรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเนื่องจากยังไม่มีระบบท่อน้ำจากลำห้วยไปเก็บกักไว้ในถังเก็บกักน้ำขนาดใหญ่แล้วปล่อยน้ำลงสู่แปลงเกษตรกร และน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอาศัยน้ำจากประปาภูเขาซึ่งน้ำไม่สะอาดเนื่องจากไม่มีถังตกตะกอน มีการแผ้วถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยเพื่อปลูกข้าวโพดมีผลกระทบต่อการใช้พื้นที่ของหน้าดินทำให้เกิดดินสไลด์พังทลายมาทับถมเส้นทางคมนาคมระหว่างบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ – บ้านห้วยเหือ หมู่ที่ ๑๑ เพราะเส้นทางดังกล่าวเป็นถนนดินลูกรัง

ความต้องการ ชุมชนต้องการให้รัฐสนับสนุนการพัฒนาระบบชลประทานที่สามารถนำน้ำจากแหล่งที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกพืชได้ตลอดปีและสามารถกระจายน้ำอย่างทั่วถึงส่วนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคต้องการน้ำบาดาลพร้อมระบบกรองน้ำที่ได้มาตรฐานการให้ความรู้เรื่องการวางแผนการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร และต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกินเพื่อให้เกิดความชัดเจน รวมถึงการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรโดยชุมชนมีส่วนร่วมและรณรงค์การปลูกหญ้าแฝก

ศักยภาพของการพัฒนา

พื้นที่ตำบลสะเนียนชุมชนมีความกระตือรือร้นเพื่อรวมกลุ่มในการรักษาป่าเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และชุมชนมีความพร้อมในการเรียนรู้ มีองค์กรชุมชนให้การสนับสนุนและร่วมมือในการพัฒนา มีการรณรงค์การปลูกหญ้าแฝก มีภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านการปักผ้าและผลิตภัณฑ์เครื่องเงินที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงชุมชนมีความคุ้นเคยกับการดำเนินงานวิจัยในท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านป่าชุมชน และมีการพัฒนากฎระเบียบในการจัดการป่าชุมชน อีกทั้งพื้นที่อยู่ไม่ห่างไกลจากตัวเมืองมากนัก และมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก

ผู้ปฏิบัติงาน

นายชวลิต สุทธเขตต์

นายอานนท์ ยอดญาติไทย

นายสุนทร มีพอ

นายอาณัติ อธิวัณ

ผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มลุ่มน้ำน่าน

ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง
กลุ่มลุ่มน้ำน่าน

นักวิชาการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน

เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน

คำสั่งอำเภอเมืองน่าน

เลขที่ 383/2549

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการขยายผลงานโครงการหลวงสะเนียน

จากผลสำเร็จของโครงการหลวงที่ดำเนินงาน ในการพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ของชาวเขาลดการปลูกพืชเสพติดและฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงจึงมุ่งขยายผลสำเร็จของโครงการหลวงสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงอื่น ๆ ที่ยังมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ยากจนเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดและประเทศ โดยนำต้นแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนของโครงการหลวงไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม สร้างเศรษฐกิจของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง กระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในพื้นที่ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการประสานงานและการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายเป็นไปอย่างสอดคล้องในทิศทางเดียวกันเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างกว้างขวางและเกิดผลดียิ่งขึ้น จึงแต่งตั้งคณะทำงานโครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบ

1.1 นายอำเภอเมืองน่าน	ประธานคณะทำงาน
1.2 ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มบริหารงานปกครอง	รองประธานคณะทำงาน
1.3 เกษตรอำเภอเมืองน่าน	คณะทำงาน
1.4 พัฒนาการอำเภอเมืองน่าน	คณะทำงาน
1.5 สาธารณสุขอำเภอเมืองน่าน	คณะทำงาน
1.6 ผู้อำนวยการสถานศึกษาศูนย์บริหาร	
การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมืองน่าน	คณะทำงาน
1.7 ปศุสัตว์อำเภอเมืองน่าน	คณะทำงาน
1.8 เจ้าหน้าที่สำนักงานชลประทานจังหวัดน่าน	คณะทำงาน
ผู้รับผิดชอบพื้นที่อำเภอเมืองน่าน	
1.9 นายฉัตรเพชร อุปเสาร	คณะทำงาน
(เจ้าพนักงานการเกษตร 5) สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดน่าน	
1.10 นายชวลิต นวลโลกสูง	คณะทำงาน

หัวหน้ากลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

1.11	เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 25 ณะทำงาน
รับผิดชอบพื้นที่อำเภอเมืองน่าน	
1.12	เจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดน่าน
รับผิดชอบพื้นที่อำเภอเมืองน่าน	ณะทำงาน
1.13	เจ้าหน้าที่สำนักงานประมงจังหวัดน่านในพื้นที่	ณะทำงาน
1.14	ประธานเครือข่ายทรัพยากรและเกษตรยั่งยืน
จังหวัดน่าน	ณะทำงาน
1.15	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน	ณะทำงาน
1.16	หัวหน้าหน่วยบริการป่าไม้อำเภอเมืองน่าน	ณะทำงาน
1.17	หัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำในพื้นที่	ณะทำงาน
1.18	ประธานมูลนิธิรักเมืองน่าน	ณะทำงาน
1.19	กำนันตำบลสะเนียนและผู้ใหญ่บ้าน
ใน 4 หมู่บ้านเป้าหมาย (หมู่ที่ 10, 11, 15, 16 ตำบลสะเนียน)	ณะทำงาน
1.20	เจ้าหน้าที่สถาบันและพัฒนาพื้นที่สูง	ณะทำงานและ
เลขานุการ
1.21	ปลัดอำเภองานสำนักงานอำเภอเมืองน่าน	ณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
1.22	ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีตำบลสะเนียน	ณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
1.23	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน	ณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

- 2.1 จัดทำแผนงานโครงการและแผนปฏิบัติงานประจำปีของโครงการขยายผลงานโครงการหลวง
สะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
- 2.2 ดำเนินการต่างๆ ในงานพัฒนาให้เป็นไปตามแผนงานโครงการและแผนประจำปีที่ได้กำหนดไว้
- 2.3 ติดตามรายงานความก้าวหน้า ผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนเสนอแนะแนว
แก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งยั่งยืน
- 2.4 ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วยงานโครงการขยายผลงานโครงการหลวงสะเนียนเพื่อการพัฒนา
อย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549

(นายวินัย สิทธิมณฑล)

นายอำเภอเมืองน่าน